

Kidutuksen vastainen komitea

46. istunto

9.5.–3.6.2011

YLEISSOPIMUKSEN 19 ARTIKLAN MUKAISESTI ANNETTUIEN SOPIMUSVALTIOIDEN RAPORTTIEN KÄSITTELY

Kidutuksen vastaisen komitean loppupäätelmät

SUOMI

1. Kidutuksen vastainen komitea käsitteli Suomen yhdistetyt viidennen ja kuudennen määräaikaisraportin (CAT/C/FIN/5–6) 996. ja 999. kokouksessaan, jotka pidettiin 18. ja 19. toukokuuta 2011 (CAT/C/SR. 996 ja 999), sekä hyväksyi 1011. ja 1012. kokouksessaan 27. ja 30. toukokuuta 2011 (CAT/C/SR. 1011 ja CAT/C/SR. 1012) seuraavat loppupäätelmät.

A. Johdanto

2. Komitea suhtautuu myönteisesti siihen, että Suomi toimitti yhdistetyt viidennen ja kuudennen määräaikaisraporttinsa määräaikaan mennessä noudattaen komitean valinnaista raportointimenettelyä eli vastaamalla komitean esittämiin kysymyksiin (CAT/C/FIN/Q/6). Komitea arvostaa sitä, että sopimusvaltio laati raporttinsa noudattaen tätä uutta menettelyä, joka helpottaa sopimusvaltion ja komitean välistä yhteistyötä. Komitea arvostaa sitä, että vastaukset kysymyksiin annettiin määräajassa.

3. Lisäksi komitea pitää arvossa sitä avointa ja rakentavaa keskustelua, jonka se sai käydä sopimusvaltion monialaisen korkean tason valtuuskunnan kanssa, sekä niitä lisätietoja ja selostuksia, jotka valtuuskunta antoi komitealle. Komitea kiittää valtuuskuntaa sen selkeistä, suorista ja yksityiskohtaisista vastauksista komitean jäsenten esittämiin kysymyksiin.

B. Myönteiset näkökohdat

4. Komitea panee tyytyväisenä merkille, että sopimusvaltio on neljännen määräaikaisraporttinsa käsittelyn jälkeen liittynyt seuraaviin kansainvälisiin asiakirjoihin:

a) kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirja ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta (Palermon pöytäkirja),

b) kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirja maitse, meritse ja ilmaitse tapahtuvan maahanmuuttajien salakuljetuksen kieltämisestä.

5. Komitea suhtautuu myönteisesti sopimusvaltion meneillään oleviin toimiin, joilla se muuttaa lainsäädäntöään pannakseen komitean suositukset täytäntöön ja tehostaakseen yleissopimuksen täytäntöönpanoa muun muassa seuraavin tavoin:

a) rikoslain 1.1.2010 voimaan tullut muutos, jolla säädettiin kidutus rangaistavaksi teoksi ja kiellettiin se ehdottomasti kaikissa olosuhteissa; näin pantiin täytäntöön komitean suositus rikoslain muuttamisesta yleissopimuksen 1 ja 4 artiklan mukaiseksi;

- b) eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain (197/2002) 20. toukokuuta 2011 hyväksytty ja 1. tammikuuta 2012 voimaan tuleva muutos, jolla perustetaan ihmisoikeuskeskus kansalliseksi ihmisoikeusinstituutioksi Pariisin periaatteiden mukaisesti;
- c) esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain säätäminen vuonna 2011;
- d) eduskunnan maaliskuussa 2011 säätämä lainmuutos, jolla lastensuojelulaissa määriteltyjen henkilöiden edellytetään ilmoittavan poliisille epäilynsä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä;
- e) ulkomaalaislain (301/2004) muutokset, jotka tulivat voimaan 1. huhtikuuta 2011;
- f) uuden vankeuslain (767/2005), tutkintavankeudesta annetun lain (768/2005) ja poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) voimaansaattaminen;
- g) vähemmistövaltuutetusta ja syrjintälautakunnasta annetun lain muutokset, jotka tulivat voimaan 1. tammikuuta 2009 ja joiden mukaan vähemmistövaltuutettu toimii kansallisena ihmiskaupparaporttina;
- h) rikoslain muutokset, joilla alaikäisiin tai tekijän läheisiin, kuten aviopuolisoon tai rekisteröityyn kumppaniin, kohdistuva lievä pahoinpitely säädettiin virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi vuoden 2011 alusta alkaen;
- i) valvotun koevapauden säätäminen mahdolliseksi vankeuslailla vuonna 2006, minkä jälkeen vankien määrä on vähentynyt.

6. Lisäksi komitea pitää myönteisinä sopimusvaltion pyrkimyksiä parantaa politiikkaansa, ohjelmiaan ja hallintotoimiaan ihmisoikeuksien suojelun tehostamiseksi ja yleissopimuksen täytäntöön panemiseksi muun muassa seuraavin tavoin:

- a) vuoden 2010 alussa toteutettu rikosseuraamusviraston, vankeinhoitolaitoksen ja kriminaalihuoltolaitoksen yhdistäminen yhdeksi organisaatioksi, rikosseuraamuslaitokseksi, joka tekee vuoden 2012 loppuun mennessä pilottitutkimuksen vangeista ja vankilahenkilöstöstä;
- b) tarkistettu ihmiskaupan vastainen toimintasuunnitelma ja 11. kesäkuuta 2010 hyväksytty 60 toimenpidettä käsittävä naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma;
- c) sopimusvaltion säännöllisesti vuodesta 1984 jatkamat maksusuoritukset Yhdistyneiden kansakuntien vapaaehtoiseen kidutuksen uhrien tukirahastoon.

C. Pääasialliset huolenaiheet ja suositukset

Kidutusrikoksen vanhentuminen

7. Komitea on huolestunut siitä, että rikoslaissa säädetään kidutusrikoksen vanhentumisesta. (4 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio varmistaa kidutusrikosten vanhentumattomuuden.

Oikeudelliset perustakeet

8. Komitea on huolestunut siitä, ettei vapautensa menettäneille henkilöille ole aina vapaudenmenetyksen alkamisesta lähtien taattu oikeudellisia perustakeita, kuten tapaamista mieluiten henkilön itse valitseman lakimiehen kanssa, ilmoittamista henkilön omaisille lyhyestäkin poliisin säilössä pitämisestä ja riippumattoman, mieluiten henkilön itse valitseman, lääkärin suorittamaa tutkimusta säilössäpitotiloissa. Tämä koskee erityisesti "vähäisiin rikoksiin" syyllistyneitä, mukaan lukien nuoret rikoksenteekijät. (2 ja 16 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio varmistaa, että jokaiselle vapautensa menettäneelle henkilölle taataan vapaudenmenetyksen alkamisesta lähtien oikeudelliset perustakeet, kuten yhteys mieluiten henkilön itse valitsemaan lakimieheen, ilmoittaminen vapaudenmenetyksestä henkilön perheelle ja riippumattoman, mieluiten henkilön itse valitseman, lääkärin suorittama tutkimus.

9. Komitea on huolestunut siitä, ettei pidätettyjen ja vangittujen henkilöiden kuulusteluja eikä esitutkintakuulusteluja järjestelmällisesti äänitetä eikä videoida. (2 ja 16 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio myöntää varat tarvittavien äänitys- ja videolaitteiden hankkimiseksi kuulustelu- ja esitutkintatiloihin ja erityisesti poliisiasemille.

Palautuskielto

10. Komitea on huolestunut siitä, ettei kaikille turvapaikanhakijoille etenkin nopeutetussa turvapaikkamenettelyssä eikä maasta poistamista odottaville ulkomaalaisille aina taata käytettävissä olevia oikeudellisia takeita eikä lailla säädettyä määräaika. Näihin oikeudellisiin takeisiin kuuluu muun muassa oikeus tehdä maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanon keskeyttävä valitus Helsingin hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Komitean tiedossa ei ole, valvooko jokin riippumaton toimielin maastapoistamisia. (3 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio takaa kansallisesti oikeuden tehdä maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanon keskeyttävä valitus sekä kaikkien takeiden ja turvaamistoimien noudattamisen turvapaikka- ja maastapoistamismenettelyissä valituksen ollessa vireillä Helsingin hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Komitea pyytää tietoja siitä, valvooko jokin riippumaton toimielin maastapoistamisia.

Tahdosta riippumaton psykiatrinen hoito ja määrääminen tällaiseen hoitoon

11. Komitea on huolestunut siitä, ettei mielenterveyslain säännöksiä tahdosta riippumattomasta psykiatrisesta hoidosta ja määräämisestä tällaiseen hoitoon ole muutettu. Komitea on huolestunut myös siitä, ettei tahdosta riippumaton määrääminen psykiatriseen hoitoon perustu riippumattoman psykiatrin lausuntoon ja että päätös määräämisestä tällaiseen hoitoon voi perustua yksittäisen lääkärin, usein yleislääkärin, antamaan läheteeseen. Lisäksi komitea panee huolestuneena merkille, ettei tahdosta riippumatonta määräämistä psykiatriseen hoitoon ole useinkaan mahdollista saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Komitea on huolestunut myös siitä, ettei sähköhoitoon pyydetä suostumusta potilailta ja ettei sähköhoidon käytöstä pidetä erillistä rekisteriä. (2, 12, 13 ja 16 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio muuttaa mielenterveyslakia ja säätää selkeää ja täsmällistä lainsäädäntöä, jolla kumotaan säännökset tahdosta riippumattomasta psykiatrisesta hoidosta ja määräämisestä tällaiseen hoitoon sekä säädetään selkeät ja täsmälliset säännökset oikeudellisista perustakeista, kuten riippumattoman psykiatrin lausunnon edellyttämisestä osana sitä menettelyä, jolla käynnistetään henkilön määrääminen tahdostaan riippumatta psykiatriseen hoitoon ja arvioidaan hoitoon määräämistä uudelleen. Tällä lainsäädännöllä olisi myös varmistettava mahdollisuus saattaa tahdosta riippumaton psykiatriseen hoitoon määrääminen tarkoituksenmukaiseen ja joutuisaan tuomioistuinkäsittelyyn, mukaan lukien muutoksenhakumahdollisuus. Sopimusvaltion olisi varmistettava, että kaikki mielenterveyshoito ja -palvelut, joita annetaan vapautensa menettäneille, kuten vangeille, psykiatristen hoitolaitosten potilaille ja sosiaalihuoltolaitosten asukkaille, perustuvat kyseisten henkilöiden vapaaseen ja tietoon perustuvaan suostumukseen. Sopimusvaltion olisi varmistettava, että vapautensa menettäneille annettava sähköhoito perustuu heidän vapaaseen ja tietoon perustuvaan suostumukseensa. Lisäksi komitea suosittelee, että sopimusvaltio perustaa riippumattoman toimielimen valvomaan sairaaloita ja tiloja, joissa vapautensa menettäneitä pidetään, sekä vastaanottamaan valituksia.

Naisiin kohdistuva väkivalta

12. Komitea arvostaa sopimusvaltion edustajien antamaa vastausta kysymykseen siitä, miten sopimusvaltio noudattaa yleissopimuksen soveltamista koskevaa huolellisuusperiaatetta, jota sopimusvaltioiden on noudatettava erityisesti täyttäessään velvoitettaan estää, tutkia ja rankaista naisiain kohdistuvat väkivallanteot ja toteuttaa tehokkaat toimet tällaisten tekojen torjumiseksi riippumatta siitä, syyllistyykö niihin valtio, yksityishenkilö vai aseellinen ryhmittymä. Komitea suosittelee kuitenkin, että sopimusvaltio tehostaa pyrkimyksiään estää ja poistaa kaikki naisiin kohdistuvan väkivallan muodot. (2, 4 ja 16 artikla)

Komitea kehottaa sopimusvaltiota erityisesti sisällyttämään yleissopimuksessa määrättyä kidutuskieltoa koskevaa tietoa lainkäyttöhenkilöstön ja muun naisiin kohdistuvan väkivallan, myös perheväkivallan ja naiskaupan, torjuntaan osallistuvan henkilöstön koulutukseen. Komitea toivoo saavansa sopimusvaltiolta tietoja raiskaustuomioista sekä siitä, vastaavatko rangaistukset rikosten vakavuutta. Lisäksi komitea suosittelee, että sopimusvaltio säätää lainsäädäntöä, jolla lisätään väkivallan uhrien, myös ihmiskaupan uhrien, turvakoteja. Näille turvakodeille olisi järjestettävä asianmukainen rahoitus ja erikoistunut henkilöstö.

Koulutus

13. Komitea on huolestunut siitä, että kaikkea poliisin koulutusta valvoo ja arvioi ja sen hyväksyy poliisihallitus. Komitea on huolestunut myös siitä, ettei vapautensa menettäneiden, turvapaikanhakijoiden ja muiden ulkomaalaisten parissa työskentelevälle lääkintähenkilöstölle opeteta järjestelmällisesti niitä määräyksiä, jotka annetaan käsikirjassa kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen tutkimiseksi ja dokumentoimiseksi tehokkaasti (Istanbulin pöytäkirja). (10 artikla)

Komitea suosittelee, että kaikkea virkamiesten koulutusta asetetaan arvioimaan pätevä, riippumaton toimielin, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön yhteyteen suunniteltu riippumaton arviointielin, joka aloittaa toimintansa vuonna 2011. Komitea suosittelee myös, että lääkintähenkilöstön peruskoulutuksen opetussuunnitelmaan sisällytetään koulutusta niistä määräyksistä, jotka annetaan käsikirjassa kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen tutkimiseksi ja dokumentoimiseksi tehokkaasti (Istanbulin pöytäkirja).

Olosuhteet tiloissa, joissa vapautensa menettäneitä pidetään

14. Komitea on huolestunut siitä, että joissakin vankiloissa ja säilöäpitotiloissa esiintyy edelleen ajoittain yliasutusta. Komitea panee merkille, että vangeilla on mahdollisuus päästä wc:hen kaikkina vuorokaudenaikoina, mutta on huolestunut siitä, että sopimusvaltion ilmoituksen mukaan yhteensä 222 vankilasellistä kolmessa eri vankilassa puuttuu edelleen asianmukaiset saniteettitilat, wc mukaan lukien, ja että paljusellejä käytetään edelleen. Tilanteen on määrä korjautua vasta vuonna 2015. (11 ja 16 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio korjaa vankiloiden yliasutusongelman muun muassa sijoittamalla vankeja uudelleen, jouduttamalla oikeudenkäyntejä ja käyttämällä vuonna 2006 käyttöön otettua valvotun koevapauden järjestelmää. Komitea kehottaa sopimusvaltiota jouduttamaan Mikkelin ja Kuopion sekä Helsingin ja Hämeenlinnan vankiloiden peruskorjausta sekä asentamaan mahdollisimman pian saniteettikalusteet kaikkiin tiloihin, joissa vapautensa menettäneitä pidetään.

15. Komitea on huolestunut siitä, että vaikka vankien kokonaismäärä on laskenut, tutkinta-, nais- ja ulkomaalaisvankien määrä on kasvanut. Komitea on edelleen huolestunut tutkintavankien tilanteesta, poliisin ja rajavartiolaitoksen säilöäpitotiloihin sijoitettujen ulkomaalaisten ennaltaehkäisevästä

säilöönnotosta sekä tutkintavankeuden pituudesta. Lisäksi komitea on huolestunut siitä, että noin 10 % romanivangeista sijoitetaan suljetuille osastoille. Komitea on huolestunut myös sopimusvaltion oikeudenkäyntien raportoidusta hitaudesta ja haluaisi tietää, työskenteleekö tuomioistuinlaitoksessa etnisiin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä. (11 ja 16 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio rajoittaa mahdollisuuksien mukaan sitä aikaa, jonka tutkintavangit ja säilöön otetut ulkomaalaiset pidetään vangittuina tai säilössä ennalta ehkäisevästi, erityisesti poliisin ja rajavartiolaitoksen säilössäpitotiloissa, ja että sopimusvaltio noudattaa oikeusministeriön työryhmän marraskuussa 2010 antamaa suositusta lainsäädännön muutoksesta, joka mahdollistaisi tutkintavankien siirtämisen nykyistä nopeammin poliisin säilössäpitotiloista tavallisiin vankiloihin. Komitea suosittelee, että eduskunnan oikeusasiamies valvoo romanivankien vankeusolosuhteita, myös etnisen yhdenvertaisuuden toteuttamisen kannalta, ja varmistaa, että vankilahenkilöstö puuttuu kaikkeen tietoonsa tulevaan romaneihin kohdistuvaan syrjintään. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio säätää lainsäädäntöä, jolla vähennetään tutkintavankeuden käyttöä ja joudutetaan vireillä olevia siviili- ja rikosoikeudenkäyntejä. Komitea toivoo saavansa tilastoja sopimusvaltion oikeuslaitoksen palveluksessa olevien etnisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden määrästä.

Niiden tilojen valvonta, joissa vapautensa menettäneitä pidetään

16. Komitea on huolestunut siitä, ettei vankila-asioita käsittelevä eduskunnan apulaisoikeusasiamies ole suuren työmääränsä ja kantelujen käsittelyn vuoksi pystynyt vierailemaan usein ja ilmoittamatta tiloissa, joissa vapautensa menettäneitä pidetään. (11 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio järjestää eduskunnan oikeusasiamiehen toimistolle riittävät henkilöstö- ja rahoitusresurssit, jotta se voi tehtävänsä mukaisesti vierailla usein ja ilmoittamatta tiloissa, joissa vapautensa menettäneitä pidetään. Tässä yhteydessä komitea panee tyytyväisenä merkille, että sopimusvaltio on allekirjoittanut kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi tehdyn yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan, ja suosittelee, että sopimusvaltio saattaa valinnaisen pöytäkirjan ratifioimisprosessin päätökseen mahdollisimman pian, jotta eduskunnan oikeusasiamies voi toimia kansallisena ennalta ehkäisevänä järjestelmänä.

Turvapaikanhakijoiden, määräysten vastaisesti maahan saapuneiden maahanmuuttajien ja muiden ulkomaalaisten säilöönnotto ja kaltoinkohtelu

17. Komitea on huolestunut tiedoista, joiden mukaan turvapaikanhakijoita, määräysten vastaisesti maahan saapuneita maahanmuuttajia, ilman saattajaa saapuneita tai omaisistaan eroon joutuneita alaikäisiä, lasten kanssa maahan saapuneita naisia ja muita haavoittuvassa asemassa olevia, myös erityistarpeita omaavia, henkilöitä otetaan usein säilöön ilman oikeudenkäyntiä. Komitea on huolestunut myös näiden henkilöiden määrästä sekä säilöönottojen toistuvuudesta ja pituudesta. Lisäksi komitea on huolestunut siitä, että ulkomaalaislaki mahdollistaa säilöönnoton ennalta ehkäisevästi eli vaikkei henkilö olisikaan syyllistynyt rikokseen vaan silläkin perusteella, että hänen voidaan olettaa syyllistyvän rikokseen. (11 ja 16 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio harkitsee vaihtoehtoja turvapaikanhakijoiden, määräysten vastaisesti maahan saapuneiden maahanmuuttajien, myös alaikäisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, usein tapahtuvalle säilöön ottamiselle ja että se luo järjestelmän, jonka avulla tutkitaan näiden henkilöiden usein tapahtuvaa säilöön ottamista. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio harkitsee muuhun kuin säilöönnottoon perustuvien toimien käytön lisäämistä, käyttää säilöönnottoa vasta viime sijaisena keinona ja varmistaa, ettei ilman saattajaa saapuneita alaikäisiä oteta säilöön ilman oikeudenkäyntiä. Komitea pyytää sopimusvaltiota varmistamaan, että ilman oikeudenkäyntiä säilöön otettuihin turvapaikanhakijoihin sovelletaan periaatteita millä perusteella tahansa vapautensa

menettäneiden henkilöiden suojelemisesta (Body of Principles for the Protection of all Persons under Any Form of Detention or Imprisonment). Lisäksi komitea toivoo saavansa tietoja säilöön otettujen turvapaikanhakijoiden ja määräysten vastaisesti maahan saapuneiden maahanmuuttajien määristä sekä siitä, kuinka usein ja kuinka pitkiksi ajoiksi keskimäärin tällaisia henkilöitä otetaan säilöön.

18. Komitea on huolestunut turvapaikanhakijoiden ja määräysten vastaisesti maahan saapuneiden maahanmuuttajien säilöissäpito-olosuhteista ja säilöissäpidon kestosta Metsälän vastaanottokeskuksessa sekä vankeuden kestoja koskevien oikeudellisten takeiden puuttumisesta. Komitea on huolestunut myös siitä, että tällaisia henkilöitä otetaan säilöön paitsi Metsälän vastaanottokeskukseen, jossa kapasiteettia on vähän, myös poliisin ja rajavartiolaitoksen säilöissäpito-tiloihin, jotka eivät sovellu säilössä pitämiseen ulkomaalaislainsäädännön mukaisesti. Komitea on huolestunut siitä, että miehet ja naiset sijoitetaan näissä tiloissa yhteen, että lapset sijoitetaan samoihin tiloihin aikuisten kanssa, kun lapsiperheitä otetaan säilöön maahanmuuton yhteydessä, ja että vuonna 2010 ulkomaalaislain nojalla otettiin säilöön yhteensä 54 lasta. (2 ja 11 artikla)

Komitea suosittelee toimia Metsälän vastaanottokeskuksen kapasiteetin lisäämiseksi tai uuden ulkomaalaisten vastaanottokeskuksen perustamista. Lisäksi komitea suosittelee, että sopimusvaltio arvioi uudelleen turvapaikanhakijoiden, määräysten vastaisesti maahan saapuneiden maahanmuuttajien ja muiden ulkomaalaisten säilöissäpitoa Metsälän vastaanottokeskuksessa sekä poliisin ja rajavartiolaitoksen säilöissäpito-tiloissa ja myös säilöissäpidon kestoja, säätää näille henkilöille taattavista oikeudellisista perustakeista, ottaa käyttöön säilöissäpito-olosuhteita koskevan valitusjärjestelmän ja käyttää toimia, joissa henkilö ei menetä vapauttaan.

19. Komitea on huolestunut myös siitä, että turvapaikanhakijoiden ja määräysten vastaisesti maahan saapuneiden maahanmuuttajien ruumiillisen ja henkisen kaltoinkohtelun väitetään lisääntyneen ja että myös poliisi ja muut lainkäyttöviranomaiset ovat kohdelleet näitä henkilöitä epäasiallisesti. (10, 11 ja 16 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio varmistaa poliisille, rajavartijoille ja muille lainkäyttöviranomaisille annettavalla erikoiskoulutuksella ja sisäisellä ohjeistuksella, että he tiedostavat ihmisoikeuksiin ja pakolaisoikeuteen liittyvät velvoitteensa pystyäkseen kohtelemaan turvapaikanhakijoita nykyistä humaanimmin ja kulttuuritietoisemmin ja että kaltoinkohtelutapaukset tutkitaan ja niihin syyllistyneet saatetaan syytteeseen ja tuomitaan.

Hyvitys, mukaan lukien korvaukset ja kuntoutus

20. Komitea on huolestunut siitä, että vaikka laissa syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista maksettavasta korvauksesta säädetään henkilön oikeudesta korvaukseen ja vaikka eduskunnan oikeusasiamies joskus myöntää rajoitetun korvauksen kidutuksen tai kaltoinkohtelun aiheuttamasta aineettomasta vahingosta, sopimusvaltion oikeusjärjestelmän mukaan viranomaisilla ei ole yleistä velvollisuutta maksaa korvausta henkilölle, jonka oikeuksia on loukattu. (14 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio toteuttaa kaikki tarvittavat toimet noudattaakseen täysimittaisesti yleissopimuksen 14 artiklaa, jonka mukaan jokainen sopimusvaltio huolehtii siitä, että sen oikeusjärjestelmän mukaan kidutuksen uhri saa hyvitystä ja että hänellä on täytäkseenpanokelpoinen oikeus oikeudenmukaiseen ja riittävään korvaukseen, mihin sisältyy myös mahdollisuus mahdollisimman täydelliseen kuntoutukseen, ja että jos uhri kuolee kidutuksen johdosta, hänen elätettävänäään olleilla on oikeus korvaukseen, ja ettei mikään rajoita uhrilla tai muilla henkilöillä kansallisen lain mukaan olevaa oikeutta saada korvausta. Vaikka komitea pitääkin myönteisenä sitä, että sopimusvaltiossa on kaksi kuntoutusyksikköä kidutuksen uhreille, se suosittelee lisäksi, että kaikille kidutuksen ja kaltoinkohtelun uhreille mahdollistetaan täysimittainen kuntoutus kaikissa olosuhteissa.

Kiduttamalla saatujen todisteiden vastaanottokielto

21. Komitea toteaa, ettei sen tiedossa ole, että kiduttamalla saatuja todisteita olisi otettu vastaan, mutta se on huolestunut siitä, ettei sopimusvaltion rikoslaki sisällä erillisiä säännöksiä, joilla kiellettäisiin yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti käyttämästä kiduttamalla saatuja lausuntoja. Komitea on huolestunut myös siitä, ettei syyttäjälaitos ole antanut ohjeita tai määräyksiä, joilla kiellettäisiin käyttämästä kiduttamalla saatua lausuntoa todisteena. (15 artikla)

Komitea suosittelee, että sopimusvaltio säätää lainsäädäntöä, jolla erikseen kielletään yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti käyttämästä kiduttamalla saatuja lausuntoja todisteina.

Kaltoinkohtelu

22. Komitea on huolestunut siitä, että eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan poliisi on mielenosoittajia pidättäessään sitonut heitä heidän linja-autonsa penkkeihin sekä kiinni toisiinsa eikä ole sallinut heidän linja-autossa ollessaan käyttää wc:tä ja on siten toiminut vastoin sisäasiainministeriön tekemää päätöstä 1836/2/07 (tehty 28.11.2007, tiivistelmä 2007, s. 41-44). (16 artikla)

Komitea panee merkille ne toimet, jotka sopimusvaltio on valtuuskunnan kanssa käytyjen keskustelujen mukaan toteuttanut korjatakseen tilanteen ja estääkseen vastaavat tapahtumat tulevaisuudessa. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio antaa poliisille selvät ohjeet noudatettaviksi pidätystilanteissa ja käsiteltäessä vapautensa menettäneitä henkilöitä, jotta vapautensa menettäneiden kaltoinkohtelu estetään siten kuin YK:n laatimissa lainvalvontaviranomaisten menettelysäännöissä (Code of Conduct for Law Enforcement Officials) määrätään.

Tietojen ja tilastotietojen antaminen

23. Komitea panee merkille tiedot eduskunnan oikeusasiamiehen kokoamien tilastojen perusteista. Komitea suosittelee kuitenkin, että sopimusvaltio toimittaa komitealle iän, sukupuolen ja etnisen alkuperän mukaan eriteltyt tiedot tehdyistä kanteluista sekä lainkäyttö-, turvallisuus-, sotilas- ja vankilahenkilöstön ja muiden kuin viranomaisten syyksi mahdollisesti luettavien kidutus- ja kaltoinkohtelutapausten esitutkinnasta ja syytteenpanosta sekä niissä annetuista tuomioista. Komitea toivoo myös saavansa eriteltyjä tietoja ihmiskaupasta, pakkoprostituutiosta ja maahanmuuttajanaisten hyväksikäytöstä, naisiin kohdistuvasta väkivallasta, mukaan lukien perheväkivalta ja seksuaalinen väkivalta, sekä uhreille annettavan hyvityksen keinoista, mukaan lukien korvaukset ja kuntoutus.

24. Komitea panee tyytyväisenä merkille, että sopimusvaltio on sitoutunut liittämään ihmisoikeuskäytäntöjä koskevat UPR-suositukset (Universal Periodic Review) erottamattomaksi osaksi hallituksensa yleistä ihmisoikeuspolitiikkaa. Komitea toivoo kuitenkin saavansa tietoja tosiasiallisista toimista, joilla estetään naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, kootaan tietoja lapsiin kohdistuvasta väkivallasta, rinnastetaan kansallisessa lainsäädännössä ja syrjinnän vastaisessa koulutuksessa seksuaalinen suuntautuminen ja vammaisuus syrjintäperusteina muihin syrjintäperusteisiin muun muassa palvelujen saannissa ja terveydenhuollossa sekä otetaan sopimusvaltion politiikan kehittämistä ohjaavana ohjeena huomioon Yogyakartan periaatteet eli periaatteet kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön soveltamisesta seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin.

25. Lisäksi komitea toivoo saavansa tietoja yleissopimuksen täytäntöönpanosta niillä alueilla, joille sopimusvaltio on sijoittanut asevoimiaan, YK:n operaatiot mukaan lukien.

26. Komitea kehottaa sopimusvaltiota ratifioimaan ne Yhdistyneiden kansakuntien keskeiset ihmisoikeussopimukset, joiden sopimuspuolena se ei vielä ole, eli ulkomaisten työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä suojelua koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, yleissopimuksen vammaisten

henkilöiden oikeuksista ja sen valinnaisen pöytäkirjan sekä kansainvälisen yleissopimuksen kaikkien ihmisten suojelemisesta tahdonvastaiselta katoamiselta.

27. Komitea kehottaa sopimusvaltiota laatimaan seuraavan sopimuskohtaisen raporttinsa enintään 40-sivuseksi. Lisäksi komitea kehottaa sopimusvaltiota päivittämään perusraporttinsa (common core document) (HRI/CORE/1/Add.59/Rev.2) vastaamaan niitä perusraportin vaatimuksia, jotka on vahvistettu ihmisoikeussopimusten toimielinten komiteoiden välisen kokouksen hyväksymissä yhdenmukaistetuissa ohjeissa kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaisesta raportoinnista (Harmonized Guidelines) (HRI/GEN.2/Rev.6) sekä noudattamaan perusraportille määrättyä 80 sivun enimmäissivumäärää. Sopimusvaltion yleissopimuksen mukainen raportointivelvoite käsittää sopimuskohtaisen raportin ja perusraportin.

28. Komitea pyytää sopimusvaltiota antamaan vuoden kuluessa tiedot 8, 15, 17 ja 20 kohdassa annettujen komitean suositusten täytäntöönpanosta.

29. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio jakaa komitealle toimitettua raporttia sekä komitean loppupäätelmiä laajalti alueellaan kaikilla virallisilla kielillä virallisilla verkkosivuilla, joukkoviestimissä ja kansalaisjärjestöjen välityksellä.

30. Sopimusvaltiota pyydetään antamaan seuraava raporttinsa, joka on seitsemäs määräaikaisraportti, 3. kesäkuuta 2015 mennessä.